

Matli Kitap.
20.10.2015

231
45279

İSTANBUL
İŞÇİ SENDİKALARI BİRLİĞİ

1952-1953 devresi

9 aylık

Faaliyet Raporu

2310045279

1953 AD 2457
İSTANBUL
1 9 5 3

DM1095-53

D.N.245279

G Ü N D E M

- 1 — Açılış ve yoklama
- 2 — Kongre başkanlık divanı seçimi
- 3 — Yönetim Kurulu faaliyet, hesap ve Denetçi raporlarının okunması ve ibra
- 4 — Türk-İş Genel Kurulunun toplantıya çağırılıp çağırılmaması ve diğer Birlik Yönetim Kurulu teklifleri
- 5 — Dilekler
- 6 — Seçim

düğünün en bariz delili, sendikaya üye olmak üzere 750 işçinin müracaatıdır.

Kontrolün vukuundan 15 gün sonra da Lâstik ve Kauçuk Sanayii işverenlerinin sendikaya ve sendikacılara hürmet beslediklerini ve her zaman sendika ile muvazi çalışmağa hazır olduklarını Birliğimiz merkezinde sendikaca tertiplenen çaylı toplantıda söylediklerini burada zikrederken bu sanayide tam bir huzur bulunduğunu bugün için ifade edebiliriz.

**

Haller, Sebze ve Meyva Taşıma İşçileri Sendikasının uzun zamandanberi faaliyet gösteremediğini bildiren. Sendika mensubu bir üyenin müracaatıyla, sendikaya bir heyet gönderildi. Sendika üyeleri, heyetin tavsiyeleriyle olağanüstü bir genel kurul aktederek yeni yönetim kurulu seçimi yapmışlar ve sendikalarını ataletten kurtarmışlardır.

**

Başabahçe İspirto İşçileri Sendikasında beliren parçalanma hareketi, Birliğin yerinde müdahalesi ve bir heyetin daimi teması neticesinde önlenmiş bulunmaktadır.

**

Akar Yakit İşçileri Sendikası mensubu olup Sokoni Vakum şirketinin Servi Burnundaki tesislerinde, çalışan işçilerden 23 kişinin için bittiği bahanesiyle iş akidlerinin feshedildiği Birliğimize intikal ettirildi. Bu sendika başkan vekilinin de katıldığı bir heyetin Sokoni Vakum Şirketiyle yaptığı müzakere maalesef bazı arkadaşların cesareti medeniye gösterememeleri yüzünden neticesiz kalmış ve 23 arkadaşımız yine kendi arkadaşları yüzünden işlerine iade edilememiştir.

**

Eimalı Bendi inşaatı şantiyesinde çalışan 350 kadar işçi, işverenin çalışma mevzuatını kötüye kullanması sebebiyle ve sendikalarının alâkadar olmadıklarından bahsederek münemesilleri vasıtasıyla müracaatla Birliğimizin işe müdahalesini istemişlerdir.

Muhterem misafirler,
İstanbul işçisinin sayın temsilcileri,
Kıymetli arkadaşlarımız,

Çatısı altında 35 sendikayı toplayan ve 60 bin Türk işçisini temsil eden İstanbul İşçi Sendikaları Birliğinin, 1952 - 1953 senelerine isabet eden 9 aylık faaliyet raporunu sizlere sunmakla bahtiyarız.

Faaliyet raporumuzu takdim ederken, çok şey yaptığımızı iddia edecek değiliz. Birlik yönetim kurulu olarak zaman ve hâdiselerin verdiği imkânlar içerisinde ve kül halinde siz Türk işçisine faydalı olmaya çalıştık. 9 aylık faaliyetimizi yüksək takdirlerinize arzederiz.

SENDİKALARDAN BİRLİĞE AKSEDEDEN MESELELER :

Üyemiz Lâstik ve kauçuk Sanayii İşçileri Sendikasının yakın tarihlere kadar üyelerine faydalı olamadığı müşahade edilmekte idi. Son Genel Kurul toplantılarında bu sendikanın idareciliğini genç olduğu kadar dinamik olan arkadaşlar ele alıp sendikayı geliştirme yoluna gitmişlerdir. Bu gelişmeyi hazmedemeyen birtakım işveren yardımcıları derhal sendika aleyhine cephe alarak ilk partide Cizlâvet Lâstik fabrikasındaki sendikalı erkek işçilerden 180 kişiye bir takım sudan bahanelerle iş akidlerinin feshedileceği ihbar edilmesi üzerine sendikamız Eyüpte tertiplendiği toplantıda bu hareket protesto edilmiştir. Bilâhara Birliğin de iştirâk ettiği 5 kişilik bir heyet Bölge çalışma Müdürünün kararıyla işyerine giderek yapılan bu hareketin önlenmesine çalışılmış ve muvaffak olunmuştur.

Bütün çıkarılan işçiler Birliğin devamlı faaliyeti sayesinde aynı işyerine iade edilmişlerdir.

Buna muvazi olarak bu işyerinde çalışma mevzuatına aykırı hareketler de tesbit edilerek ıslahının temini istendi. Birliğin bu hareketinin işçi nezdinde büyük bir memnuniyet uyandırdı.

Su Sanayii işçilerinden de bir arkadaşın iştirakiyle işyerine giden Birlik heyeti işçinin dert ve şikâyetlerini tesbit etmiş, gereğinin yapılması için derhal ilgili makamları harekete getirmiştir. Bir müddet sonra yine bu işyerinde işveren, işçileri grev yapmakla suçlandırmış, verdiği yanlış beyanla adli makamları harekete getirmiştir.

Bu hâdise karşısında Birlik derhal harekete geçerek, anıde işyerine gönderdiği bir heyet vakarın grev değil, Lokavut olduğunu isbat ettirmiş ve bu suretle de işçinin mağdur olmasının bir kere daha önüne geçmiştir.

**

Şehir hatları Deniz Adamları Sendikasının kurulması için Birliğe yapılan müracaat derhal icap eden alâkayı görmüştür. Bu sendikanın genel kurulu Birlik merkezinde yapılmış ve bir kardeş sendika daha kazanılmıştır.

**

Banka ve Büro işçileri Sendikası da Birliğin fikri müzaheretini görmüş, Birlik binası içinde kendilerine yer gösterilmiştir. Bu Sendika genel kurulunda Birliğe katılma kararı vererek üyelik vasfını kazanmıştır.

**

Filim Sanayii İşçileri Sendikası da Birliğe yeni üye olan sendikalardan biridir.

**

İstanbul Su ve İstanbul Su Sanayii İşçileri Sendikaları son bir anlaşma ile birleşme kararı alarak, İstanbul Su İşçileri Sendikası namı altında tek bir sendika halinde çalışmağa başlamışlardır.

Son günlerin bu mutlu olaylarında Birliğin büyük hizmetleri olmuştur. Birlik merkezinde ve Terkos Köyünde yapılan toplantılara Birlikten birer heyet iştirâk etmiş ve birleşmenin mes'ut tahakkuku idrâk edilmiştir.

**

İstanbul Mensucat Teknik Usta ve İşçileri Sendikasının Birliğe üye olma isteği ana tüzüğümüzün 6. cı maddesi gereğince reddedilmiş ve mezkûr sendikaya İstanbul Tekstil ve Örne Sanayii İşçileri Sendikası ile birleşmeleri tavsiye edilmiştir.

Birliğe üye olmak hususunda ısrar eden bu sendika idarecileriyle teşkilât büromuz görüşerek her iki sendika arasında hakem vazifesini görmüştür. Fakat Tekstil ve Örne Sanayii işçilerinin birleşmeyi kabulüne rağmen Mensucat Teknik Usta ve İşçileri, müstakil kalmakta ısrar ettiklerinden maalesef birleşme temin edilememiştir.

**

Ekmek ve Simit İşçileri Sendikasının daveti üzerine Birliğimizden bir heyet, sendika idarecileri ile birlikte işyerlerini dolaşarak işçi sağlığını koruma ve iş emniyeti yönünden alâkalı makamları ikaz etmiş ve hattâ bu işkolu işverenleri ile sendika temsilcileri ve alâkadar olmaları hasebiyle Şehir Meclisi üyelerinin de iştirâkiyle Birlik merkezinde bir toplantı hazırlanmıştır.

Maalesef Birlik ve sendika üyeleri ile işverenlerin iştirâk ettikleri bu toplantıyı, Şehir Meclisi üyeleri iştirâk etmemek suretiyle neticesiz bırakmışlardır. Bununla beraber bu sendika ile işverenleri arasında bir âhenk teessüs ettiği müşahade edilmektedir.

**

Karaağaç Mezbahe Kurumları İşçileri Sendikasının halini istediği meseleleri başında 1580 sayılı Belediyeler Kanununun kabzamanından üyelerinin çıkarılması keyfiyeti vardı. Bu mevzu da çalışan hukuk müşavirlerimiz meselenin iş mahkemesinde rüyet edilmekte ve bu işle ilgili diğer bir dâvanın sona ermesiyle tavazzuh edeceğini bildirmişlerdir.

Durum Sendikaya bir yazı ile bildirilmiş bulunmaktadır.

**

Cimento Endüstrisi İşçileri Sendikası ile işverenin arasin-

— 6 —

Bursa Tekstil Sanayii İşçileri Sendikasının daveti üzerine genel kurul toplantısında bulunmak üzere Birliğimizi temsilen bir delege gönderilmiştir.

**

Eskişehir - Sakarya İşçi Sendikaları federasyonunun tertiplediği Atatürk inkılablarına bağlılık ve Komünizmi tel'in mitinginde Birliğimiz bir delege ile temsil edilmiş ve Birlik adına bir konuşma yapılmıştır.

**

İzmirde bir tütün deposunda vukubulan müessif yangın hâdisesinde ölen işçilerin hazin ölümleri karşısında İzmir Sendikalar Birliğine teessür telgrafi çekilerek acılarını paylaştığımız bildirilmiştir.

VİLAYETLE TEMASLARIMIZ :

Birliğimize tahsis edilen Beşiktaş eski Halkevi binasının tapulu temlik yolunda Vali ve Belediye Reislğine yapılan müracaat müsbet bir netice vermemiştir. Bu binanın Birliğin malı olabilmesi için ayrıca Çalışma Vekilinin de yardımı istenmiştir.

Maamafih el'an bu mesele kesin bir sonuca varmış değildir. Üstelik Evkaf idaresi tarafından fuzuli işgalden dolayı Birlik mahkemeye de verilmiştir.

Şurası muhakkaktır ki bizzat Sayın Başvekilin ve gelip geçmiş bütün Çalışma Vekillerinin bol bol vâdlerine rağmen bu bina mahluz olamadığı gibi Evkaf idaresinin gayretkeşliği sebebiyle huzursuzluk yaratılmaktadır.

**

Ayakkabı işçilerinin geç vakitlere kadar ve Belediye nizamlarına aykırı hareket edilmek suretiyle çalıştırılması meselesi Birliğin ve Ayakkabı İşçileri Sendikasının ısrarlı çalışmaları sayesinde ve Emniyetin bu işde gösterdiği hassasiyetle muvafakiyete doğru götürülmüştür.

**

— 8 —

da tahaddüs eden anlaşmazlığın giderilmesi hususunda yapılan çalışmalar raporda ayrıca sizlere bildirecektir.

**

En son ihtilâf mevzuu olarak Yaprak Tütün Elişçileri Sendikasının Beşiktaşta kâin Abdi Fuat Tütün Bakımında çıkan hâdiselerle karşılaşmış bulunuyoruz.

İşyeri ile mukavele tanzimi yüzünden çıkan ihtilâfta 120 işçi Lokavutla karşı karşıya kalarak Bölge Müdürlüğü hareketi getirildiği gibi Yaprak Tütün Elişçileri Sendikasının müracaatı üzerine de Birlik olarak işveren vekili ile yapılan temasta 120 işçi tekrar işine iade edilmiştir.

Bu arada esaslı bir müzakere zemini açıldığından bu müessesedeki işçilerin durumunu sağlamak ve Tütün işçilerinin sezon dâvalarını kül halinde halletmek için Tütüncüler Birliği ile temasa geçilmek üzere teşebbüslerde bulunulmuştur.

Pek yakında bu branştaki arkadaşlara iyi haberler vereceğimizi ümit ediyoruz.

**

İstanbul İşçi Sendikaları Birliği üyesi sendikaların üst kademesi olarak kendisine terettüp eden vazifeleri yapmaya her zaman derhal şıtap etmiştir.

Üye sendikaların yazılı olarak sordukları suallere gerek yazı ve gerek mümessil göndererek cevap verildiği gibi, her sendikanın genel kurullarına en kalabalık kadrosu ile iştirâk etmeyi vazife telâkki etmiştir.

ŞEHİRLERARASI TEMAS VE FAALİYETLER:

Trabzondan Emrullah Firidin imzasıyla gelen bir mektup-ta sendika kurmak istedikleri, binaenaleyh bu hususta gerek kanunî gerek hususî mahiyette kendilerine yardımcı olmamız isteniyordu.

Sendika kurmak için ne gibi formalitelerin lâzım olduğu yazıyla bildirilmiş ve sendika tüzüklerinden örnekler ekli olarak gönderilmiştir.

**

— 7 —

Vali ve Belediye Reisi Prof. Dr. F.K. Gökay ile görüşen bir heyetimize Vali, işçi meselelerinin hallinde Vilâyete ve Belediyeye düşen hizmetlerle umumî meseleler hakkında sendika idare heyetleriyle görüşmek üzere 14-11-952 günü Birlik merkezinde bir konuşma yapacağımı vâdetmesine rağmen son dakikada toplantıya gelemediğini bildirmiştir. Bundan sonra sayın valimizle görüşmek mazhariyetinden mahrum kaldık.

TÜRK-İŞ KONFEDERASYONU :

6/9/952 tarihinde Türk-İş Konfederasyonunun ilk genel kurulumu yaptığı İzmirde İstanbul işçisi 10 delege ile temsil edilmiştir.

31 - 7 - 952 tarihinde resmen teşekkül eden Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu Türk işçisinin Türkiye çapında gösterdiği bir başarıdır.

Türk - İş Konfederasyonunun kuruluşu dünya çapında bir alâka görmüş, bu suretle Türkiyemizdeki sendikacılığın inkişafı tekemmül yolunda emniyetle ilerleme safhasına girmiştir.

Türk-İş kongresinde Türk işçisini temsil etmek üzere işbaşına gelen icra komitesinin diğer işçi teşekkülleri gibi muvaffak olması Birliğimizin yegâne arzusu idi. Fakat İzmirdeki toplantıda parlak konuşmaların tesirinde kahnarak yapılan seçimin bizi ne kadar büyük bir sukutu hayale düşürdüğünü son hâdiseler ispat etmiştir.

İcra Komitesine yani Türk işçi camiasının en üst kademesine seçilen üç kişi istikrarlı bir çalışma sistemi kuramamış, maalesef bu üç kişilik İcra komitesinden ancak bir arkadaş ortada kalmıştır. Şurasını da ilâve edelim ki Türk-İş icra komitesi daha işe ilk başlayışında Amerikaya sendikacılık etüdü için gidecek 10 işçiyi teşkilâta sormadan kendisi seçmek suretiyle teşkilâta kendi arasında büyük bir anlaşmazlığa yol açmış ve Birliğimiz başta olmak üzere bir çok Birlik ve federasyonlardan protestolar gönderilmesine sebep olmuştur.

İcra Komitesinden iki kişinin tasvip etmediğimiz ve edemeyeceğimiz hareketlerinden dolayı vazifelerinden af ve uzaklaş-

— 9 —

tırılması yüzünden Genel Kurulun toplantıya çağırılması teklifiyle karşılaşmış bulunuyoruz.

Konfederasyon Genel Kurulunun toplantıya çağırılıp çağırılmaması hususundaki karar sizlerindir.

ÇALIŞMA BAKANLIĞI VE BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ :

Çalışma Bakanlığı Teşkilât Kanununda yer alan ve toplanması icap eden Çalışma meclisinin toplanabilmesi için Birlik olarak ısrarla yaptığımız yazılı ve şifahi müracaatlar maalesef bütçeye bu mevzu için tahsisat konmadığından Türk işçisinin ana davalarının makedisi olan bu meclisin 1953 senesi içinde de toplanamayacağı büyük bir teessürle bildirmek zaruretindedeyiz.

Mamafih Vekâletin bu yoldaki fakrı karşısında Genel Kurul tasvip ederse İstanbul'da İşverenleri temsil eden teşkilâtlarla işbirliği yaparak iş gücü ile sermayenin atbaşı beraber çalışmalarını ve Çalışma mevzuatında tashihe muhtaç maddeleri, ilim adamlarının da iştirâki me mütalâaları alınmak suretiyle Türkiye çapında bir istişare meclisinin toplanmasında fayda mülâhaza etmekteyiz.

**

İş Kanununun 16 cı maddesinin 2 inci fıkrasının a bendinin hükmüne nazaran hastalık müddetini tesbit edecek olan nizamname hükümetçe kanunun yürürlüğe girdiği tarihten bugüne kadar elan çıkarılmadığından bu mevzuda büyük bir boşluk mevcuttur. Bilhassa sosyal Sigortaların tatbik sahasına konulması üzerine bu boşluk daha da büyümüş ve kendini hissettirmiştir. Bu nizamnamenin çıkarılmasının kaçınılmaz bir ihtiyaç olduğu Çalışma Vekâletine tahriri ve şifahi olarak bildirilmiştir.

Keza İş Kanununun 40 ve 43 üncü maddelerine göre çıkarılması kanun iktizası olan nizamnamelerin bir an evvel çıkarılması için de teşebbüsler yapılmış bulunmaktadır.

**

Pazar ve Genel Tatil günlerinde hiç bir iş karşılığı olmak-

— 10 —

İş müfettişlerinin salâhiyetlerinin genişletilmesi hususunda Çalışma Vekâleti nezdinde teşebbüslerimiz olmuştur. Vekâletçe bir nizamname hazırlanarak tetkik edilmek için Devlet Şurasına tevdi edildiğini söyleyebiliriz.

Çalışma mevzuatının temel kitabı olan İş Kanununun İş uyuşmazlıkları ile ilgili maddelerini değiştiren kanun tasarısı üzerindeki Birlik görüşü ilgili mercilere aksettirilmiş ve bu husustaki rapor bilgi edinilmek üzere Sendikalara gönderilmiştir.

**

Bölge Çalışma Müdürlüğü teşkilâtının İş ve İşçi Bulma Kurumu ile İşçi Sigortaları Kurumunun teşkilâtına benzer şekilde Büro ve ajanlıklar halinde işçinin kesif bulunduğu yerlere doğru yayılması, iş hayatımızın emniyetini arttıracaktır.

**

İşçi Sigortaları Kurumunun teşkilât kanunu olan 4792 sayılı Kanun üzerinde de bazı değişiklikler yapılmakta olduğu Birliğimize bildirilerek görüşlerimiz istenilmiştir.

Bu kanunun müzakeresi Birlikçe küll halinde yapılarak ne şekilde değiştirilmesinin faydalı olacağı hususu ilgili makamlara bildirildiği gibi ayrıca teklif şekli üye sendikalara gönderilmiştir.

**

25/3/953 tarihinden itibaren işçi aile ve çocuklarına İşçi Sigortaları kurumunca muayene edilmek ve bazı ilaçların ücretsiz olarak verilmesi kararını Türk işçisi olarak memnuniyetle karşılıyoruz.

Bu hususta Birliğin yerinde ve zamanında yaptığı ikazlar mahalline masruf olmuştur. Bunun üzerine işçi aile ve çocuklarının muayene ve tedavilerinin ne suretle, suhuletle yapılacağı bir rapor halinde Çalışma Vekâleti ile Sigorta idaresine ve Türk - İş Konfederasyonuna bildirilmiştir.

**

5502 sayılı hastalık ve analık sigortası kanununun tatbikatındaki aksaklıkları tesbit edecek olan Bölge İstişare Komisyonu-

— 12 —

sızın ödenen yarım yevmiyelerin tam olarak ödenmesi yolunda gereken yazışma ve teşebbüslerimiz bugün için akim kalmıştır.

**

Devlet müesseselerinde çalışan işçilerin kahir ekseriyetinin almış oldukları ve senede 7 ilâ 15 gün arasında tehalüf eden senelik ücretli dinlenme izninin bir lütuf olmaktan çıkarılarak İş Kanununun kabzamına giren bütün işçiye sağlanmasının temini için Çalışma Vekâleti ve ilgili makamlar nezdinde teşebbüslerimiz vardır. Esasen Beynelmilel çalışma konferanslarında da bu husus karar altına alınmış olup hükümetimizin de imzası olduğuna göre ücretli senelik dinlenme izninin yakın tarihlerde tahakkuk etmesini beklemekteyiz.

**

İş Kanununun 30 uncu maddesine göre İşçiden kesilen ve Çalışma Vekâleti emrinde bulunan ceza paralarının yeni bir teşekkül olan Türk - İş konfederasyonuna verilmesi yolunda ve İzmirde Türk - İş Genel Kurulunun ittifakiyle bu mevzuda aldığı karara uyularak olay Çalışma Vekâletine duyurulmuştur.

Öğrendiğimize Göre, ceza paralarından 25 bin lira muhtelif fasıllarla Türk - İş Konfederasyonuna verilmiş, 100 bin lira da 4792 sayılı kanunun 19 uncu maddesinin Çalışma Vekiline verdiği yetkiye dayanılarak hastalık ve analık sigortası kanununun tatbik edildiği illerdeki işçilerin aile ve çocuklarının muayene ve bir miktar ilâç parası karşılığı olarak İşçi Sigortaları Kurumuna verilmiştir.

Halen Çalışma Vekâleti emrindeki para ile bundan böyle kesilecek ceza paralarının Türk - İş konfederasyonuna verilmesi için 4792 sayılı kanunun tadili yolunda hazırlanan tasarıya bu husustaki noktai nazarımızı eklemiş bulunuyoruz.

**

Çalışma Vekâletinin bugünkü kısır bütçe ile iş hayatımıza faydalı olmaktan çok uzak bulunduğunu söylemeyi zait adederiz. Çalışma Vekâletinin bütçesinin artırılması yolundaki bütün gayret ve mesailerimiz yeni bütçenin kabulü ile maalesef neticesiz kalmıştır.

nuna iki işçi üye de Birlikten verilmiştir. Bu komisyonun ne şekilde çalışacağını ve işçi üyelerin seçim şekli tesbit eden nizamname müzakere edilerek tadili hususunda alâkali mercilere müracaat edilmiştir.

Ehemiyyetine binaen burada mühim bir noktaya işaret faydalı görürüz. İki işçi üyenin birincisinin İstanbulda mevcut işçi mümessillerinin bir araya gelmesiyle yapılacağı hususuna şiddetle itiraz edilmiş ve bu arada işçi mümessilliği müessesesinin işçiye daha ziyade zarar vermekte olduğu belirtilmiştir. Sendikaların istikbali bakımından bu müessesenin lâğvı cihetine gidilmesinin doğru olacağı da bildirilmiştir.

Bu mevzu yine bu lokalde yapılan İşçi temsilcilerinin istişare komisyonu seçiminde de ele alınmış, maalesef bazı mümessillerin sendikaların inkişaf hareketlerini baltaladığı görülmüştür.

İstişare Komisyonuna yapılan şikâyet ve teklifler komisyon tarafından tetkik ve tatbik edilerek ilgililere verilen rapor Birliğimize de verilmiş ve birer sureti sendikalara gönderilmiştir.

**

İki devre evvel Birliğimize verilen grev kanun tasarısı o devrede tetkik edilmiş, bünyemize uygun şekli Vekâlete bildirilmişti. Bu devrede her vesile ile yapılan tekliflere en son olarak Çalışma Vekili tarafından sosyal mevzuatta bir takım boşluklar doldurulduktan ve işçi yararına tâdil ve yeni hükümler konulduktan sonra bu kanunun da elbette çıkarılacağı yolunda beyanat yapılmıştır.

Şurayı açıklamak doğru olur ki biz vaad ve mühlet değil fiiliyat ve Türk işçisinin bünyesine uygun bir grev mevzuatı istiyoruz.

**

İç Turizmi Teşvik Kanun tasarısı üzerinde üyemiz Otel, Lokanta ve Eğlence Yerleri sendikasının neğrettiği beyannameyi aynen tasvip ettiğimizi Vekâlete ve Çalışma komisyonu üyelerine bildirdik. Memleketin Ekonomik bakımından olduğu kadar

— 13 —

binleri bulan Otel ve Lokanta işçilerinin hayat Standartlarına yeni bir imkân verecek bu kanunun bir an evvel çıkması üzerinde ısrarla durduk.

**

Otel, Lokanta ve eğlence yerleri işçilerinin yılan hikâyesi halinde devam edegelen meşhur yüzde onlar ihtilâfı alâkalı sendikamız ve Birliğimizin devamlı yazışmaları üzerine tahakkuk etmiş ve bir kanun halini almıştır. Bu yüzde onların ne şekilde tevzi olunacağı yolundaki nizamnamenin bir an evvel çıkarılması için de gerekli müracaatlar yapılmış bulunmaktadır.

**

İş ve İşçi Bulma Kurumunun Danışma Kurulunda Birliği-
miz bir üye ile temsil edilmiştir. Bu kurula Birliğin görüşleri aksettirilmiştir. Kurumda çalışan işçi arkadaşların mesailerinden memnun olup olmadığı keyfiyeti sorularak mesailerinin takdire lâyık olduğu öğrenilmiştir. Bu da gösteriyor ki İstanbul Müdürlüğünün bu yoldaki teşebbüsü hem Kurul, hem de işçi için hayırlı olmuştur.

Şu hale nazaran Çalışma Vekâleti teşkilâtında sendikali işçilerden yardımcı istihdam edilmesi bu vekâlete büyük bir yardım sağlayacağı gibi yeni bir enerji kaynağı da olacaktır. Yalnız Mevzuattan değil, işten de anlayan kalifiye bir işçi müfettiş kadrosu teklifimiz üzerinde durulması icap eden bir tekliftir.

Bölge Çalışma Müdürlüğü teşkilâtının İş ve İşçi Bulma ile İşçi Sigortaları Kurumunun teşkilâtına benzer şekilde Büro ve ajanlıklar halinde işçinin keşif bulunduğu yerlere doğru yayılması, iş hayatımızın emniyeti bakımından daha faydalı olacağını mülahaza ettiğimiz için Çalışma Vekâletine bu teklifi yapmış bulunuyoruz.

**

Halen yürürlükte bulunan işyerleri iş yönetmelikleri ıslahı düşünülmüş bu sebeple Sendikalardan, İşyerleri İyileştirme

— 14 —

Bir evvelki meselemizin aksine olarak memleketin, Sanayimiz ve iktisat mevzuu bakımından bu dâvanın da döviz ihracı yoluyla sağlanacağı belirtilmiştir.

Şurayı bu kürsüden açıklamak icap eder ki bizim ham maddeye gösterdiğimiz ihtiyaç karşısında Ekonomi ve Ticaret Bakanlığının verdiği cevap (memlekette kauçuk darlığının mevzu bahis olmadığı) yolundadır.

**

Çikolata sanayiinin ham maddeleri arasında yegâne ithal malı olan Kakao çekirdeği ve kakao yağının ithali için döviz verilmemesi memleketimizde istihsal edilen diğer ham maddelerin istihlakine mâni olduğu gibi bu sanayide çalışan mühim bir işçi topluluğunu işsiz bırakmak gibi bir tehlike arz etmiştir. Kakao metanın da ithaline müsaade edilmesi için gereken teşebbüsler yapılmıştır. En kısa zamanda müsbet netice bekliyoruz.

**

Memleketimizin en mühim gelir kaynaklarından olan ve milli bir vasıf taşıyan tütünün gayri mamul olarak memleket haricine çıkarılmasına mâni olunması yolunda Birlik olarak alâkalı sendikalarla işbirliği yapılarak icap eden müracaatlar yapılmıştır.

Huzurunuzda bu mevzuu ele alırken belirtmek isteriz ki son olarak Gümrük ve Tekel Vekâletinden aldığımız bir yazıda (Hazırlanan Tütün Kanun tasarısında gayri mamul tütünün ihracını meneden ahkâm konacağı) belirtilmiştir.

MALİYE VEKÂLETİ VE GELİR VERGİSİ :

Gelir Vergisi kanununun 78 ci maddesine göre aile reisi sıfatı yalnız erkeğe tanınmakta ve ancak bu kabil kimseler muafiyetten istifade edebilmektedirler.

Halbuki memleketimizde herhangi bir surette aile reisi olan ve hatta kalabalık çocuklarına bakan kadınlarla, kocaları, çalış-

— 16 —

leri istenmiş, fakat üye Sendikalarımız bu talebe karşı da ihmalkâr davranmışlardır. Çalışma Vekâletine tek tip işyerleri iyileştirmeliği hazırlanması hususunda yazdığımız yazıya müsbet bir cevap almış değiliz. Sendikalarımızın üzerinde hassasiyetle durması elzem olan bu konuda, bundan böyle faaliyet sarfetmelerini temenni ederiz.

**

Milli Savunma Vekâletinin 9/3/953 tarihli bir tamiminde, askerî işyerlerinde çalışanların askerî şahıslardan madut bulunduğu ve bu kimselerin Sendikalara üye olamayacakları, Sendikalarda faal vazife alamıyacakları, aksi takdirde askerî ceza kanununa göre takibata uğratılacakları beyan edilmekte idi. Bu tamime göre istikballerini ayak altına almamak için Basın Teknisyenleri Sendikamızdan istifalar olduğu ve bu istifaların devam edeceği, muhakkaktır.

Tamimin mevcut kanun ve nizamlara uygun olup olmadığı hususu hukuk müşavirliğimize sorulmuş olup alınacak müteâlaaya göre hareket edileceği şüphesizdir.

İTHALÂT VE İHRACAT DÂVASI :

Memleketimiz yerli sanayii arasında Cam ve Şişe sanayii-
miz bir çok züccacı ithal mallarına rekabet edecek durumdadır.

Son günlerde Züccacı eşyanın alabildiğine ithaline müsaade edilmesi Döviz ihracı, yerli ham maddenin istihlak edilememesi ve Türk cam işçisinin işsiz kalması gibi bizi üç mühim dâva ile karşı karşıya bırakmıştır.

Binaenaleyh bu mevzuda nâmutenahi ithalin durdurulması için yapılması icap eden gerekli teşebbüslere, bilhassa esbabı mucibeler zikredilerek tevessül edilmiştir.

İlgili makamların bu hususları nazarı itibara alacağı muhakkaktır.

**

Lâstik ve Kauçuk Sanayiiimizin ana ham maddesi olan kauçuğun dışarıdan ithal edilmesi yolunda gereken müracaatlar yapılmıştır.

— 15 —

şamaz halde bulunan kadın işçilerin de üzücü formalitelere tâbi olmadan otomatikman vergi muafiyetine girmeleri Maliye Vekâletine aksettirilmiştir.

**

Gelir Vergisi tahakkuk komisyonlarında, işçilerin mağdur olmamaları yolunda ve sigorta kurulunda olduğu gibi birer işçi temsilcisi bulunması hakkının tanınmasının Gelir Vergisi ni adaletini tamamlaması bakımından lâzım olduğu belirtildiği gibi Otel, Lokanta ve eğlence yerleri işçileri Sendikamızın müracaatı üzerine bu komisyonun teşekkül tarzına itiraz edilmiştir.

Burada esefle belirtmek isteriz ki Maliye Vekâletine yazdığımız yazılara aldığımız cevap çok feci olmuştur.

Sayın Vekâletten alınan yazıda (Sendikaların siyasî birer teşekkül olmaları hasebiyle bu mevzuda bir şey yapılmayacağı) belirtilmektedir.

Çok acı bir yazı ile sendikaların siyasî değil meslekî birer teşekkül olduğu, sosyal kanunların ana hatları dahilinde kurulan bu teşekküllerin durumunun Maliye Vekâletinin haberdar olmamasının affedilmez bir teşkilât insicamsızlığı örneği olacağı hatırlatılmıştır.

Maalesef ve maalesef mezkûr Vekâlet iddiasında ısrar ettiğinden karakterimizin ilgililere anlatılması için vaziyet bir yazı ile Türk - İş konfederasyonuna bildirilmiştir.

SENDİKACILIK VE SENDİKA EĞİTİMİ :

İngiliz Basın Ataşesinden aldığımız (Büyük Britanya Sendikaları ve teşkilâtı) adlı broşür sendikacılık bakımından faydalı görülmüş ve teksir edilerek bütün üye sendikalara gönderilmiştir.

Keza Amerikan işçi hareketlerinin tarihçesi mevzuunda Amerikan Haberler servisinin hazırlayıp Türk - İş Konfederasyonu yoluyla Birliğimize gelen Kitaplar Sendikalara, üye kesetine göre gönderilmiştir.

Bu iki eseri bütün sendikali arkadaşlara tavsiye ederiz.

**

— 17 —

Sendika Hesaplarının çok ayrı usullerde tutulduğunu ve hattâ bir kısmında muhasebe dahi olmadığını gören Yönetim Kurulumuz hiç olmazsa basit bir sendika muhasebesi temini gayesiyle yüksek Ticaret ve Ekonomi Okulu ile mutabık kalmış, bir ücret verme keyfiyeti karşısında Sendikalardan bir muhasebe kursu ihdas edildiği takdirde iştirak edip etmeyecekleri sorulmuştur. Maalesef, birkaç sendika müstesna diğerleri cevap bile vermediğinden bu lüzumlu kurs teşebbüsünden şimdilik sarfınazar edildi.

..

Bir üye sendikamızın, İngilizce kursu açılması için Birliğin harekete geçmesi arzusu yerinde görülmüş, böyle bir kurs açıldığı takdirde ne miktarda işçinin iştirak edeceği öğrenilmek amacı ile sendikalara, soru sorulmuş fakat muhasebe kursunda olduğu gibi Sendikaların bu kursa da lâkaydisi ile karşılaştığımız için bu teşebbüs de bu suretle neticelenememiştir.

YUNAN İŞÇİ KAFİLESİ:

952 Eylül ayı başında İstanbul'a bir ziyaret seyahati yapan 210 kişilik Yunan İşçi kafflesi Birliğimiz tarafından Türkiye ve Türk işçisine yakışan misafirperverlikle karşılanarak her türlü esbabı istirahatleri sağlanmıştır.

Gelen kafiye arasında mevcut 40 kişilik işçi korosuna memleketimizin güzide ses ve saz sanatçıları da iştirak ettirilerek açık hava tiyatrosunda bir konser tertip edilmiştir.

Çok dar zamana sığdırılan bu konser Birliğe bir kâr temin etmemiş, hattâ biraz da masrafı mucip olmuştur. Buna mukabil dost Yunan işçisine Türk işçisinin dünya işçisi çapında müeyyiz vasıflarından örnekler gösterilmiştir.

Bu yaz içinde bizim de bir heyet halinde bu dost memleket işçilerine iadeyi ziyaret yapmamız tasavvurları var idiyse de hâdiselerden edindiğimiz intibaa göre Yunan İşçi Sendikaları, kendilerini siyasete âlet etmiş bulunuyorlar. Bunun en bariz misali Yunan İşçi Sendikaları Konfederasyonunun Genel Kurulunda cereyan eden müzakereler sırasında Kıbrıs'ın Yunanistan-

— 18 —

renlerin, sendikaları Sanayi hayatına birer yardımcı teşekkül görmek istememeleri yüzünden henüz Türkiye çapında kolektif iş akidleri yer bulmamıştır.

Mamafih son günlerde bilhassa Tekstil sanayiinde kolektif akidelerin yapıldığı görülmektedir. Bütün işverenlerden ve bilhassa devlet müesseselerinden bu anlayışı beklemekteyiz.

HUKUK SERVİSİNİN FAALİYETİ:

Geçen devrede Birliğine hukuk müşavirliğini yapan iki genç iş hukukçusu arkadaşımız bu sene de Birliğimizin hukuk servisinde çalışmışlardır.

Hukuk müşavirlerimizden aldığımız ve toplu bir halde iş dâvalarını gösteren listeyi aşağıda takdim ediyoruz.

Birlik üyelerine ait dâvaların durumu aşağıda gösterilmiştir:

Tarafımızdan ikame ve takip edilmiş dâva sayısı	200
Lehimize neticelenen dâva sayısı	37
Aleyhimize neticelenen dâva sayısı	8
Halen görülmekte bulunan dâva sayısı	139
İşçinin, işe girmesile neticelenen dâva sayısı	16

Bunlardan başka müracaatta bulunan işçilerin dertleri dinlenmiş, istişareler yapılmış ve kendilerine hukukî yollar gösterilmiştir.

Ayrıca Yönetim Kurulu kararları gereğince muhtelif mevzularda raporlar tanzim ve takdim edilmiştir.

Saygı ile arz olunur.

Birlik Avukatları
Şinasi Tümer Necati Güvendi

Bu arkadaşlarımızın faaliyetinden Birlik yönetim kurulu olarak memnun olduğumuzu bildirmekle yerinde bir kadirşinaslık göstermiş olduğumuz kanaatindeyiz.

MESKEN MESELELERİ:

Birliğimizin ismini taşıyan Yapı Kooperatifi bu devrede ortaklarına faydalı olmağa çalışmıştır.

— 20 —

tana ilhakı için yapılan konuşma ve tezahüratı gösterebiliriz. Adı geçen toplantıda davetli olarak bulunan TÜRK - İŞ Konfederasyonu Başkanı İsmail İnan'ın toplantıyı terketmesini, takdirle karşılarız.

AMERİKAYA GÖNDERİLECEK 100 İŞÇİ MESELESİ:

Marşal Plânı karşılıklı yardım idaresi tarafından Amerika'ya bir sene müddetle mesleki staj için gönderilmesi istenen 100 işçi mevzuu yönetim kurulu ile sendika başkanlarının toplu olarak yaptıkları bir toplantıda müzakere edilmiş ve bu işçiler için aranan şart ve diğer hususat hakkında Birlik görüşü Çalışma Vekâletine bildirilmiştir.

Maamafih bugün için bu hareketin durdurulduğu öğrenilmiş bulunmaktadır.

AMERİKA İŞ FEDERASYONUNUN TÜRK İŞÇİSİYLE İLGİSİ:

Geçen Birlik devresinde Amerikan iş federasyonunun davetlisi olarak Amerika'ya giden işçi heyetinin, bu federasyondan Türkiye'ye bir temsilci gönderilmesi isteği karşısında Amerikan İş Federasyonunun hürriyet komitesi azası ve bilhassa kolektif mukavele mevzuu üzerinde büyük bilgi ve tecrübesi bulunan Mr. Henry Kirch gönderilmiş bulunmaktadır. Altı aydan beri memleketimizde bulunan Mr. Henry Kirch, İstanbul çalışmaları merkez itihaz etmiş bu suretle de çalışmalarımıza yardımcı dokunmuştur.

Amerikan iş federasyonuna Türk işçisine gösterilen alâkadan ve Mr. Henry Kirch'e, fikri yardımından dolayı teşekkür etmeyi vazife biliriz.

KOLLEKTİF İŞ AKİDLERİ:

Başta Amerika olmak üzere bir çok Garp memleketlerinde işçi ve işveren münasebetlerinin kolektif iş akidleriyle ayarlanmış olduğunu görürüz. Memleketimizde bu gibi mükavelelerin yapılması için kanunî hükümlerin bulunmaması yanında işve-

— 19 —

Şöyle ki:

1950 senesinin altıncı ayında Birlik Yönetim Kurulunca verilen bir kararla, en büyük ihtiyaç ve dertlerinden olan mesken meselesi için, işçiyi ev yapmak kastile bir yapı kooperatifi kurulmasına karar verilmiş ve derhal teşebbüse geçilmiştir.

Birliğe mensub Sendika üyelerinin bir araya gelmesiyle kurulan yapı kooperatifi faaliyete geçmiş, teşekkül eden ve hemen ayrı bir hükmüyle şahsiye olarak çalışan Yapı Kooperatifi İdare Kuruluna her vesile ile Birlik Yönetim Kurulunca müzaheret edilmiş, müşküllerle yakından alâkadar olunmuştur.

Bir seneye kadar teşkilât ve üye kaydile uğraşan Yapı Kooperatifi yönetim kurulu bir yandan da Birlikle teşriki mesai ederek İhtiyarlık Sigortası forundan kanunun (verilen ev bedelinin yüzde 50 si kredi verilir) hükmü bir çok çalışmalardan sonra Çalışma Vekillinin delâletile arsanın bedeli ile ev bedelinin karşılığı beraber mütalâa edilerek, kredinin yüzde 80 e çıkarılmasına muvaffak olunmuştur. Bu miktarın yüzde 90 a çıkarılması hususunda çalışma Vekilliği nezdinde teşebbüse geçilmiştir.

İstanbul İşçi Sendikaları Birliği Yapı Kooperatifi Kuruluşundan bir buçuk sene sonra üye bakımından çoğalmış ve İşçinin çalıştığı yerlere yakın semtlerde arsa alma teşebbüsüne geçmiştir. Burada esefle kaydetmek mecburiyetindeyiz ki bu bakımdan bize yakın saha göstermesi icap eden İstanbul Valisi ve Belediye, Kooperatif İdare Kurulunun ve Birlik yönetim kurulumun bütün teşebbüs ve isteklerine müsbet bir cevap vermemiştir. Bu arada yalnız Kooperatif işlerine kendine has nezaketiyle yakın alâka gösteren Belediye Reis muavini Sedat Beye teşekkür ederiz.

Burada açıkça belirtmek isteriz ki mesken dâvasının tahakkukunda ve Kooperatife ve diğer işçi Kooperatiflerine göstermiş oldukları yakın alâka ve kolaylıklardan dolayı, Çalışma Vekillerine müteşekkirimiz. Türk işçileri kendilerini unutmayacak daima hümetle anacaktır.

Bugün iftiharla bildiririz ki Yapı Kooperatifinin üye adedi yedi yüzü geçmiş bulunmakta ve ortak adedi gündün güne artmaktadır. Gerek Kooperatif İdare Kurulunun çalışmaları ve ge-

— 21 —

rek işçi arkadaşlarımızın büyük bir olgunlukla Kooperatife karşı göstermiş oldukları alâka Türk işçisinin büyük bir başarısıdır.

Kooperatifin bugün bizzat satın almış olduğu beş arsası vardır. 23 Nisanda Mecidiye Köyünde temellerini atmış olduğu 10 evin inşaatı yarıya gelmiştir. 19 Mayıs günü Bakırköydeki 79 evin temelleri merasimle atılacak, müteakiben Üsküdar'da tahminen 80 ev ile Paşabağçede 80 evin temeli atılacaktır.

Yapı Kooperatifinin arsa ihtiyacı büyüktür. Bu itibarla Kooperatif İdare Kurulunun Çalışma Vekilimiz Sayın Hayri Erkmene verdiği bir listede Mecidiyeköydeki 207 bin metre kare, Bakırköyde 48 metrekare, Koşuyolunda 61 bin metre ve Silivrikapı - Yedikule arasındaki Emlâki Millîye ve Belediye'ye ait arsaların Kooperatif için satın alınması hususunda yüksek delâlet ve himmetlerini rica ederiz. Zira İstanbul işçisinin en büyük üzüntüsü meskensizliktir.

MALİ İŞLERİMİZ:

Geçen devre teşebbüs edilip bu devre tahakkuk ettirilen en mühim malî mesele Sayın Başvekil Adnan Menderes'in yakın alâka ve müzaheretleriyle Çalışma Vekâletinden verilen 5000 liranın Birliğimize verilmesidir. Bu paranın bir kısmı Birlik binasının onarılmasına sarfedilmiş, bir kısmı da yine Birliğin tefrisi için harcanmıştır.

Keza Yunanlı işçi misafirleri ağırlamak maksadıyla yine Sayın Başvekil Adnan Menderes tarafından Birliğimize 1.000 lira verilmiştir.

Ayrıca okunacak hesap raporunda diğer malî mevzular nazarlarımıza arz edilecektir.

Muhterem Başvekilimizin Birliğimize, dolayısıyla Türk işçisine olan sevgisinden dolayı kendilerine Türk işçisi namına huzurunuzda teşekkür ederiz.

Bu devre başında bir bütçe yaparak Birliğin gelir ve giderini tanzim emiş ve sarfiyat bu bütçeye göre yapılmıştır. Ancak üye

— 22 —

Her sene Birlikçe tertiplenip üye sendikalara dağıtılan Birlik takvimi Tekstil federasyonu tarafından hazırlanan ve İstanbul'da satış Birliğe bırakılan işçi takvimi yüzünden yapılamamıştır.

Lâkin bu takvimin tertip tarzı tatminkâr olmadığından Birlik kasasına bir yardım sağlanamamıştır.

2-3-949 tarihinde Sütlücede Nuri Kılıgıl fabrikasındaki müessif infilâkta şehit düşen arkadaşların haturalarını taziz için kazanın olduğu güne rastlayan tarihte ve aynı saatte şehitliğe gidilerek her sene olduğu gibi kalabalık bir işçi kafilesinin iştirâkile mezarlarına çelenk konulmuştur.

Sene içinde İsviçreye giden Birlik Genel Sekreterinin bu seyahati bazı dedikoduları mucip olmuştur. Bu mevzu yönetim kurulunda da görüşülerek Genel Sekreterin bu seyahati bağlı olduğu teşekkülün hiçe saymak addedilerek kendisi haysiyet divanına verilmiştir. Haysiyet divanı Genel Sekreterin suçsuz olduğuna karar vermiştir.

İstanbulda Millî Tesanüt Birliği adı ile kurulmakta bulunan teşekkülün kuruluşu hususunda ihzari mahiyetteki toplantıya 37 teşekkül meyânında biz de davet edildik.

Hâlen ana tüzüğünün etüdlü yapılmakta olan ve gayeleri arasında Komünizm, ırkçılık ve irtica ile mücadele olup hükmiyeti şahsiyelerin üye olabileceği bu teşekkülün kurucuları arasında yer almamız istenmektedir. Yüksek Kurulunuzdan bu istek üzerinde lehte veya aleyhte bir karara varmanızı rica ederiz.

İŞÇİ MAHKEMELERİ:

İşçinin, işverenle gerek toplu olarak gerek ferden vaki iltifâflarında dâvalarının sürüncemede kalmamaları ve bu yüzden

— 24 —

sendikalarımızdan bazıları aيداتlarını ve bilhassa mesailerinde her suretle memnun olduğumuz hukuk müşavirlerine ödenmesi icap eden avukat gideri karşılığı ayda 10 lirayı ödemekten imtina etmiş olmaları sebebiyle Birlik malî müzayaka çekmiştir ve halen de malî durumu yüz ağartıcı değildir.

Şurası açık bir hakikattir ki İstanbul İşçi Sendikaları Birliği aيدات yolu ile malî imkâna nasıl muhtaç ise, 35 sendikayı sinesinde toplayan bir teşekkül olarak üye sendikalar namı hesabına hukuk koluna da muhtaçtır. Bu ise üye sendikaların avukat ödeneklerini mütalâasız ödemeleriyle olur.

Yüksek Kurulunuzun Birlik hukuk müşavirlerinin bilâistisna her sendika tarafından ödenmesi hususuna karar alması pek yerinde olacaktır.

İşçi ve İşveren sendikaları ve Birlikleri Kanununun kabulünün ve buna istinaden sendikaların kuruluş tarihine rastlayan 20-2-953 günü üye sendikalar temsilcilerinin iştirâk ettiği bir toplantı tertip edilmiştir.

Birlik lokalinde yapılan bu toplantıda kanun üzerinde konuşmalar yapılmıştır. Bu konuşmalarda tebellür eden fikirler ileride bu mevzuda yapılacak teşebbüslere esas olmak üzere zapt edilmiştir.

Arkadaşlar; Faaliyetini bugün bitirmiş olan Yönetim Kurulunuz Birlik malî durumunun ıslahı için bir müsameret tertibini düşünmüştür. Ancak müsait bir salon bulunmaması yanında geçen senelerde olduğu gibi bu sene de genel kurulda arkadaş teşhiri meselesinden korktuğumuzdan bu işten vazgeçilmiştir.

Ayrıca lig maçlarının arasında Birlik yararına bir kupa koyarak iki kulüp beyninde bir maç tertibini düşündük.

Hasılatın mühim bir kısmını kendilerine terkettığımız iki güzide kulübümüz bu teklifi müsait karşılamamışlardır.

— 23 —

maddî manevî zarara girmemeleri için, bilhassa kurulan işçi mahkemeleri kuruluş gayesindeki maksattan çok uzaklaşmış bulunmaktadırlar.

Türkiyenin en yüksek işçi kesafeti bulunan İstanbul'da kurulan üç işçi mahkemesinin yetişmezliği aşîkârdır. Bu durum hâlen işçi mahkemelerinde binleri aşan dosyanın bulunmasıyla sabittir.

Bunun yanıbaşında son günlerin modası olan bir durum ile de karşılaşmış bulunuyoruz. İş mahkemesi İşveren üyeleri mahkemeye gelmediklerinden dâvalar rüiyet edilememektedir. Tekemmüle yüz tutmuş dâvalar için hâkimin re'sen verdiği karar da temyiz tarafından bozulduğundan bu suretle arkadaşların bariz haklarının istihsâli gecikmekte veya kaybolmaktadır.

Tekel işyerlerinde çalışan ve miktarı 7000 i bulan işçilerin Tekel idaresi aleyhine ikame ettikleri geçmiş pazar yevmiyelerine ait yüzde 50 ücret farkı dâvası dolayısıyla iş mahkemeleri kendilerinden beklenen randımanı verememektedirler.

Tekel işçilerinin yüzde yüz hakları olan bu ücret farklarının bir an evvel işçiye verilmesi için alâkalı sendika ve Birlik olarak Çalışma Vekâleti nezdinde teşebbüste bulunulmuştur.

İŞÇİ MİLLETVEKİLLERİMİZ:

İstanbul İşçi Milletvekilleri Sayın Ahmet Topçu ile İhsan Altınel İstanbul'a her gelişlerinde Birliğimize uğrayarak tek tek ve küll halinde işçiyi alâkadar eden mevzularla meşgul olmuşlardır.

Hazırlanmakta bulunan sosyal kanunların tasarıları ile bu tasarılar hakkında Birlik görüşünün alâkalı makamlara aksettirilmesinde İşçi Milletvekillerimizin büyük hizmetleri görülmüştür.

Çalışma Vekilleri ile İşçi Sigortaları Genel Müdürünün ve diğer sosyal teşkilâtla alâkalı umum müdürlerin İstanbul'a gelişlerinde daima yanlarında gördüğümüz İşçi Milletvekillerimize huzurunuzda teşekkür etmeyi vazife biliriz.

— 25 —

MATBUAT VE İŞÇİ YAZARLAR :

İşçi meseleleri bakımından çok mühim bir mahiyet arzeden bir mesele de, bilhassa son bir sene zarfında Türk matbuatının dâvalarımızla yakından alakadar oluşudur.

Hakikaten işçi hareketleri günlük gazetelerin sütunlarında yer bulduğu gibi mühim dâvalarımızın haklı akisleri yine aynı gazetelerin başyazıları halinde efkârı umumiye sunulmuştur.

Yine burada bahsetmek isteriz ki kendilerini çok sevdiğimiz bir kaç işçi yazarı arkadaşımız mensup oldukları gazetelerin sütunlarını işçi dâvalarına hasretmişler, hattâ bu mevzuda sahifeler tahsis etmişlerdir.

Gerek sayın başyazarlara gerek işçi yazarlarına huzurunuzda teşekkürü borç biliriz.

Arkadaşlar, bu arada altı nüsha çıkabilen ve bir yazısında sendikaları itham eden Büyük Mücadele gazetesine Birliğimizce lâzım gelen cevap verilmiştir. Bu gazete yazımıza cevap veremediğinden kapanmıştır.

MİTING MESELESİ :

Zeytinburnu Çimento fabrikasından üyelerinin çıkarıldığı görülen bu iş kolunda kurulu iki Sendikanın hareketi önlemek için işveren nezdinde yaptıkları teşebbüs müspet olarak semere verince bu hâdiseye ilgili makamların vaziyet etmesini istemiş bulundular.

İlgili makamlar da işi önleyemeyince sendikalar, işverenin bu hareketini B. M. Meclisine, Başbakanlığa ve Sayın Reiscumhura yazmışlar, Ankaraya heyetler göndermekle de de bir netice alamamışlardır. Bu arada işveren baskısını artırmış ve açık surette Sendika üyesi işçileri küçük kafiler halinde işlerinden etmekte devam etmiştir. İki sendikadan Zeytinburnu Çimento Endüstrisi işçileri Sendikası bu hâdiseye Birlikçe el konulmasını talep etmek zorunda kalmıştır.

Zeytinburnu Çimento fabrikasında devam eden sendikalı işçileri işten çıkarılma hareketinin durdurulmasını, teşebbüse geçen Birliğimiz Çalışma Vekâletinden, Başbakanlıktan istemiş,

— 26 —

komitesi emniyetçe davet edilerek mevzu üzerinde izahat talep edildi. İstenen izahat verildi ve akabinde Vali ve Belediye Reisi tarafından davet edildiğimiz söylendi.

Vali ve Belediye Reisi ile yaptığımız görüşmede Vali ve Belediye Reisi sizinle görüştüm şimdi işverenle de görüşeceğim ve bilâhare de iki tarafla birlikte işten çıkarılan sendikalı işçiler hakkında müzakere eder bir uzlaşma zemini ararız dediler.

13-3-953 günü Belediye merkezinde Vali Ve Belediye Reisinin reisiğinde yapılan toplantıya davet edildik.

Miting tertip komitesi bu toplantıya kadrosu ile iştirak etmiş ve fakat işveren Hasan Tahsin Aker davete icabet etmiyerek üçüncü ve hattâ dördüncü derecede salâhiyetli şahsiyetleri göndermiş bulunuyordu.

Birliğin verdiği direktif dahilinde hareket eden miting tertip komitesi işlerinden edilen (55) işçinin yeniden işlerine alınması, boşta kaldıkları yevmiyelerinin ödenmesi ve bundan böyle bu işyerinde sendikalı işçilerin iş huzurunun ihlâl edilemeyeceği taahhüt edildiği takdirde miting yapma teşebbüsünden vazgeçileceği sözlerine, bu toplantıya iştirak eden işverenin vekilleri biz bu hususta salâhiyetli değiliz bu teklifleri bu akşam idare meclisine bildirelim dediler. Bu vaziyetle karşılaşan miting tertip komitesi şartlarının işveren tarafından kabul edilmiyeceğini tecrübelerine istinaden beyan etmiş ve Belediye Reisinden miting günü için şehir bandosunu istemişti. Vali ve Belediye Reisi Şehir bandosunun bu işe tahsis edildiği takdirde her önüne gelen bandoyu ister. Sizin talebinize de 14-3-953 cumartesi günü saat 12 ye kadar işveren müspet bir cevap vermezse mitinginizi yaparsınız. Artık ben eskisi gibi düşünmüyorum, dedi. Zaman gazetesinde çıkan bir başmakaleyi de göstererek mitinginizin menedileceği, eski zaptiye nazırlığı zihniyetiyle hareket edildiği yazılı böyle bir vaziyet var mı? Siz anlaşmazsanız tekrar mitinginizi yaparsınız dediler.

Bu başmakaledeki fikrin tarafımızdan tezkip edileceğini beyan ederek yanlarından ayrıldılar. 14-3-953 günü saat 12 ye kadar işverenden cevap bekleyen tertip komitesinin aldığı haber delegelerin kabul edilmediği şeklinde bir beyan-

— 28 —

Sayın Reiscumhurumuzun bir hâdiseye münasebetle isimlerinin matbuata aksetmesinden üzüntü duyduğunu bir telgrafla bildirmiştir. Bütün bu teşebbüslerimiz müspet bir netice vermemiştir.

Bu arada işverenle bir uzlaşma zemini bulunması ümidi ile müteaddit defalar kendisinden randevu istemiş ve fakat işveren türlü bahanelerle Birlikle karşı karşıya gelmekten çekinmiştir.

Hattâ Bölge Çalışma Müdürünün iki tarafı bir araya getirmek teşebbüsü de işverence müzaheret görmemiştir.

İşden çıkarılan işçilerin şahsiyetlerine bir atıf yaptığımızda ekserisinin bu iki sendikada aktif olarak çalışan kimseler olduklarını müşahade ederiz. Bu suretle Sendikalar zaman zaman idarecisi kalmışlar mecburen genel kurullarını olağanüstü toplantıya davet etmişlerdir.

Bu işten çıkarmada güdülen gayenin işverenin karşısında sendika görmek istememesi olduğu aşîkârdır.

25-1-953 tarihine kadar 52 sendikalı işçi işten atılmış ve 25-1-953 tarihinden iki gün sonra da Sendika yönetim kurulu başkanı ve iki üyenin işten çıkarılmalarıyla işverene daha sert davranılması gerektiğini müzakere eden Birliğimiz yeniden işverenle uzlaşma zemininin aranmasını, bu olmadı takdirde işverenin bu kötü hareketini efkârı umumiye duyurmak üzere bir açık hava miting tertibine karar vermiş ve miting idare edecek komiteyi ayırmıştır. İşverenle bu işten çıkarma hareketini müzakere etmeğe hazır olduğumuzu işverene bildirdiğimiz gibi matbuata da durumu bildirdik.

Bu teşebbüsümüz de iltifat görmemiş miting yapmak üzere hazırlıklara girilmiştir. Miting tertip komitesi miting yeri olarak Taksim meydanını ve tarihini de 15-3-1953 olarak tesbit etmişti. Bu yolda dilekçesini bir ay evvel Vilâyete tevdi etmiş ve mitingin Türk işçisine yakışır şekilde olmasını temin için faaliyete geçmişti.

Miting gününe (5) gün kadar kala hiç bir şekilde miting tertip komitesince vilâyet veya emniyet bu mevzu üzerinde görüşmek arzusunda bulunmadı, ve fakat (3) gün kalı tertip

— 27 —

dan ziyade biz valinin ara buluculuğunu kabul ediyoruz mealinde oldu.

Hazırlıklarına devam eden miting tertip komitesi aynı gün öğleden sonra Emniyetten davet edildi ve mitingten sarfinazar edilmesi bizim için iyi olacağı hükümetin bir Hasan Tahsin Aker'e İstanbul İşçisini feda edemeyeceği şeklindeki sözlerine karşı bizim (kanun bize toplanma ve söz hürriyetini tanımaktadır. Biz mitingimizi yapacağız) sözümüze Emniyet Müdürü aldığımız emir icabı mitinginizi men edeceğiz dediler. Miting Tertip Komitesi şayet polis, asker ve jandarma tarafından işçinin Taksim meydanına gitmesi önlenmek istendiği takdirde hiçbir şekilde zabıta kuvvetlerine karşı gelinemeyeceği, fakat bariz bir kanunî hakkın meninden dolayı çıkacak hâdiseden de mes'ul olamayacağımız belirtildi.

Aynı gün akşamı vazife verilmeğe üzere üye sendikalardan istenen sendikacılara Birlik merkezinde izahat ve talimat ve cereyan eden hâdiseler hakkında yönetim kurulumuza bilgi verilmiştir.

Miting günü erken saatlerinde Taksim meydanında hazır bulunan yönetim kurulumuz ile vazifeliler işçinin Taksim meydanına gelmesini önlemek için fevkalâde tedbirler alındığını müşahade ettik.

Miting tertip komitesine gelen haberlere göre ana yollar polis, asker ve jandarma ile keşilmiş gelen işçi kafileleri geri çevriliyordu. Bu durum karşısında keyfiyeti bir daha görüşmek üzere Taksim polis karakoluna giden Miting Tertip Komitesi burada Emniyet Müdürü ile karşılaştı.

Emniyet Müdürü İşçileri Vekilinden katı emir aldım mitinginizi yaptırılmayacağım. Anlayış gösterin ve işçinin miting yerine gelmemesi için çalışın aksi halde her türlü tedbire baş vuracağım dediler.

Bu durum yönetim kurulu üyelerine anlatıldı ve zabıta kuvvetleri ile işçi arasında nahoş hâdiselerin vuku bulmamasına çalışıldı. İşçi geri dönmediği yerde zabıtaya hürmet gösterdi, emri dinledi, geri döndü.

— 29 —

Havanın şiddetli muhalefetine rağmen miting yerinde hazır bulunmak üzere gelen işçi tahminen 50 - 60 bin civarında idi ve bu rakam miting saatına doğru daha da yükselecekti.

Saat 13 e doğru hazırlanan çelenkler yapılmayan mitingin bir hatırası olarak Taksim âbidesine kondu.

Miting günü tasvip edemeyeceğimiz tek bir vak'a dahi olmadı.

İşçinin gösterdiği olgunluk, vakur ve efendice hal ne kadar tebrik edile yeridir. İşçiyi anarşist bir unsur olarak görmek ve göstermek isteyenlere işçinin miting günkü hareketi kendilerine nedereceye kadar asil bir kitle olduğunu ispat etmiştir.

Birliğin bu mevzudaki çalışmasına muvazi olarak mitingin arzu edilen cesamette ifası için üye sendikalarımız ve tasra sendikalarının faaliyetlerini takdirle anar teşekkürlerimizi arz ederiz.

Mitingin kanunsuz olarak menedilmesi karşısında bundan böyle takip edilecek hareketi müzakere etmek üzere toplanan yönetim kurulu çeşitli fikirler üzerinde durmuş ve neticede bu mevzunun sendika yönetim kurulunun iştirâkile bir toplantıda bu fikirlerin serdinden ve kabul edilecek esaslar üzerinde yürümenin daha muvafık olacağı kararına varıldı.

Sendika yönetim kurulları Birlik merkezine davet edildi. 4 saat kadar devam eden müzakerelerde alınan kararlar dört noktada birleşiyordu. Bu kararlar şunlardı.

1 — Ankaraya bir heyet yollanarak mitingin yapılması için bizzat Sayın Devlet Reisinden müzaheret etmesinin temini

2 — Kanunsuz bir emirle mitingin menedilmesi ile uğranılan maddî ve manevî tazminatın bu emri verenlerden tahsili için dâva ikame edilmesi

3 — Men keyfiyetinin kanunsuzluğunun Milletvekillerine ulaştırılması için bir beyanname tertibi

4 — Devlet Reisi ile yapılacak temas ve diğer iki karar hakkında Sendikalara bilgi verilmesi.

Alınan bu kararların tatbik edilmesine geçilerek Ankaraya heyet yollandı.

Maddî ve manevî tazminat dâvasının danıştay veya hukuk mahkemelerinde anılması için hukuk müşavirliğine talimat ve-

rildi ve beyanname tanzim edildi. ~~Devletvekillerine ve Sendikalara~~ gönderildi.

Ankaraya giden heyetin temaslarını havi rapor sendikalara gönderildi.

Sayın Reiscumhur ile görüşen heyete Reiscumhur ezcümle benim icrai bir vazifem yoktur. Bu mevzuda Başvekil ve İçişleri Vekili ile görüşün. İşçinin asıl hareketinden fazlasile memnun oldum dedi.

Sabık Çalışma Vekili Samet Ağaoğlu ile yapılan görüşmede Birliğin bir şahıs aleyhine miting yapma metodunu beğenmediğini hukukan miting yapma hakkımızın olduğunu söyleyerek işverenle aramızı bulmağa çalışacağını beyan ettiler.

Heyet işçi sendikalarının ve Birliğin işverenlerle temasların karşılıklı saygı ve itimat esasları üzerinde olmasını şiar edindiğini ifade etmiş bunun üzerine Samet Ağaoğlu Hasan Tahsin Aker'i Ankaraya davet ederek heyetle görüşürmüş aradaki ihtilâfın kaldırılması çalışmasını istemişti. Hasan Tahsin Aker anlaşmaya hazır ve kendisini işçiyeye fena tanıtanlar olduğunu ifade ederek evvelki görüşme teklifimizi her nedense kabul etmeyen işveren bu sefer görüşmeğe amade olduğunu söylediler.

Heyet Başvekil ve İçişleri Vekili ile o tarihte kabinede vuku bulan istifalar sebebiyle görüşmemiştir.

Heyet İstanbulda işverenle görüşmüş bu işyerinde iş huzur ve emniyetinin sağlanmasını istemiş ve işverenle bir kolektif mukavelenin yapılmasını istemiştir. İşveren buna taraf olduğunu kolektif mukavele suretinin kendisine verilmesini istemiştir. Bu mevzuda hâlen çalışılmaktadır. Henüz bir neticeye bağlanmayan bu işin müspet bir şekilde nihayete erdirilmesi yeni seçilecek yönetim kurulunun başlıca vazifesi olmalıdır.

**

Kıymetli arkadaşlar,

Faaliyet raporumuz burada sona ermektedir. Yüksek kongrenizi tekrar selâmlar isabetli kararlar alacağımızdan emin bulunduğumuzu bildirirken işbaşına getireceğiniz arkadaşlarımıza üstün başarılar dileriz.

YÖNETİM KULULU